

RADA GMINY
JANOWIEC KOŚCIELNY
13-111 Janowiec Kościelny

Załącznik nr 1
do Uchwały nr XVI/109/2016
Rady Gminy
Janowiec Kościelny
z dnia 30 marca 2016 roku

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2016 - 2018

Janowiec Kościelny 2016

Spis treści

I. Wstęp	3
II. Podstawa prawna.....	3
III. Diagnoza społeczna.....	4
IV. Analiza SWOT w obszarze wsparcia rodziny.....	7
V. Cele programu.....	8
VI. Harmonogram działań programowych.....	9
VII. Adresaci programu i czas jego realizacji	11
VIII. Ewaluacja i monitoring programu.....	12
IX. Źródła finansowania programu.....	13
X. Sposób kontroli realizacji programu.....	14
Zakończenie.....	14

I. Wstęp

Rodzina jest podstawową komórką społeczną oraz naturalnym środowiskiem wychowawczym zapewniającym prawidłowy rozwój wszystkich jej członków, w szczególności dzieci. Obowiązkiem gminy jest dbanie o dobro swoich mieszkańców, a co za tym idzie wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych i nie potrafiących samodzielnie rozwiązać swoich sytuacji kryzysowych. Szukając prób pomocy dziecku, uwagę należy skupić nie tylko na problemach dziecka, ale także na problemach jego rodziny, bo to w dezintegracji rodziny tkwi źródło sieroctwa społecznego. Wśród czynników, które składają się na dezintegrację rodziny, wymienić należy: niski poziom kulturalny, intelektualny oraz moralny dorosłych, niezaradność życiową członków rodziny, brak stabilizacji zawodowej i materialnej, niewydolność wychowawczą rodziców i zaniebywanie obowiązków opiekuńczych względem dzieci, a także alkoholizm jednego lub obojga rodziców, karalność sądową, przejawy psychopatii, maltretowanie oraz znęcanie się nad dzieckiem. Zazwyczaj niekorzystne sytuacje w rodzinie współwystępują ze sobą.

Skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta we współpracy ze środowiskiem lokalnym, w tym sąsiedzkim, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, Kościołem i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami pozarządowymi.

Program będzie miał zatem charakter zróżnicowany, zarówno profilaktyczny jak i interwencyjny, w zależności od celów i poszczególnych zadań prowadzących do ich realizacji.

II. Podstawa prawna:

- a) ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j.Dz.U. z 2015 r. poz. 332 ze zm.),
- b) ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j.Dz. U. z 2015r., poz. 163 z późn. zm.),
- c) ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015r., poz. 1390 ze zm.),
- d) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012r. poz. 1356 z późn. zm.),
- e) ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r. poz. 124 z późn. zm.),
- g) Uchwała nr XXV/207/2013 Rady Gminy Janowiec Kościelny z dnia 7 czerwca 2013 roku w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Janowiec Kościelny do 2020 roku.

III. Diagnoza społeczna

Gmina Janowiec Kościelny jest organem prowadzącym dla dwóch publicznych szkół podstawowych i jednego gimnazjum, dwóch oddziałów przedszkolnych prowadzonych przy szkołach podstawowych.

Sieć szkół podstawowych i gimnazjum w pełni zabezpiecza aktualne potrzeby mieszkańców gminy, a sieć publicznych oddziałów przedszkolnych oraz nowo powstałych punktów przedszkolnych stwarza możliwość wyrównywania szans edukacyjnych i zmniejszenie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej zasadniczo odpowiadającej obserwowanemu popytowi.

Od 2012 roku do obowiązków gminy należy partycypowanie w kosztach związanych z utrzymaniem dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i pieczy zastępczej [zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2013r. poz. 135, z późn. zm.)].

Z danych źródłowych według GUS oraz sprawozdań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Janowcu Kościelnym wynika, że w Gminie Janowiec Kościelny (na dzień 31 grudnia 2015r.) zamieszkiwało ogółem 3 346 mieszkańców. Z pomocy społecznej (realizacja zadań zgodnie z ustawą o pomocy społecznej) skorzystało: w 2015r. - 371 rodzin, w 2014r. - 368 rodzin. Jak wynika z powyższych danych, liczba osób korzystających z pomocy społecznej utrzymuje się na równym poziomie.

Według danych opracowanych na podstawie sprawozdań oraz informacji uzyskanych od pracowników socjalnych GOPS wynika, że w latach 2014 – 2015 wzrosła liczba rodzin, którym przydzielono asystenta. Są to rodziny, które wymagają wsparcia w znacznie szerszym wymiarze aniżeli pomoc oferowana w ramach pracy socjalnej (tabela nr 1).

Tabela nr 1. Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w formie asystenta rodziny.

Rok	Liczba rodzin, którym przydzielono asystenta	Liczba asystentów rodziny
2014	13	4
2015	17	3

Źródło: dane własne

Dane dotyczące liczby dzieci z Gminy Janowiec Kościelny umieszczonych w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej z podziałem na typy rodzin i placówek, uzyskano z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy (tabela nr 2).

Z analizy poniższej tabeli wynika, że w 2012 roku do rodziny zastępczej zawodowej pełniącej rolę pogotowia rodzinnego trafiło 5 dzieci, w 2013 roku -1 dziecko. W 2014 roku w rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej rolę pogotowia rodzinnego umieszczono 1 dziecko. W 2014 roku do rodziny biologicznej powróciło 1 dziecko. W 2015 roku do rodziny zastępczej zawodowej pełniącej rolę pogotowia rodzinnego trafiło 1 dziecko.

Tabela nr 2. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2014 – 2015

Liczba dzieci		Instytucjonalna piecza zastępcza (placówki opiekuńczo-wychowawcze)											
Rok	Rodzinna piecza zastępcza							Rodzinie			w		Nidzicy
	rodziny zastępcze spokrewnione	rodziny zastępcze niezawodowe	rodziny zastępcze zawodowe	rodziny zastępcze zawodowe przygotowujące rodzinne	rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	rodziny dom dziecka	dzieci, które powróciły do rodziny biologicznej	typu socjalizacyjnego	typu interwencyjnego	typu rodzinnego	typu specjalistycznego terapeutycznego	dzieci, które powróciły do rodziny biologicznej	
2012	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
2013	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
2014	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	
2015	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

Źródło:

Powiatowe

Centrum

Pomocy

Rodzinie

w

IV. Analiza SWOT w obszarze wsparcia rodziny

Mocne strony:	Słabe strony:
<ul style="list-style-type: none"> - dobre rozeznanie problemów i potrzeb środowiska lokalnego (diagnoza) - ścisła współpraca instytucji działających na rzecz rodziny - doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników instytucji działających na rzecz rodziny - doświadczenie w realizacji programów i projektów kierowanych do osób wykluczonych społecznie - zatrudnianie asystentów rodzin pozwalające na budowanie efektywnych metod współpracy z rodziną w jej środowisku 	<ul style="list-style-type: none"> - brak dostępu do poradnictwa specjalistycznego (pomoc terapeutyczna, psychologiczna, mediacja) - niski poziom wykształcenia osób korzystających z pomocy społecznej - zjawisko marginalizacji społecznej (wykluczenie społeczne) - mała aktywność rodzin do samoorganizacji (grupy wsparcia/grupy samopomocowe) - brak ofert/niewystarczająca oferta ze strony - brak pozytywnych wzorców osobowych i zaniedbywanie obowiązków opieki i wychowania przez rodziców - ograniczone środki finansowe na realizację programów pomocowych - bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie
Szanse:	Zagrożenia:
<ul style="list-style-type: none"> - łatwiejszy dostęp do konsultacji i specjalistycznego poradnictwa (pedagogiczna, psychologiczna) - wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę - wzrost świadomości dot. korzyści z podjęcia przez rodzinę współpracy w wypełnianiu przez nią funkcji opiekuńczo-wychowawczej - możliwość pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych 	<ul style="list-style-type: none"> - uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawisko "dziedziczenia ubóstwa" - brak świadomości problemu oraz nieumiejętność szukania pomocy przez rodziny dysfunkcyjne - brak chęci współpracy i zaangażowania ze strony rodzin niewydolnych wychowawczo i opiekuńczo-wychowawczo - niespójne przepisy prawa

V. Cele programu

Cel główny:

Wspieranie rodziny poprzez prowadzenie działań i tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cele szczegółowe:

- Poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków socjalnych dla rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym;
- Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej rodzin dysfunkcyjnych;
- Umożliwienie powrotu dzieciom do rodzin biologicznych.

Działania:

1. profilaktyczne (m. in. diagnoza, informacja, edukacja) mające na celu wzmocnienie roli i funkcji rodziny;
2. interwencyjne;
3. wspierająco-terapeutyczne;
4. wychowawcze, pomoc w integracji rodziny, dążenie do jej reintegracji;
5. socjalne;
6. przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
7. edukacyjne, podnoszenie umiejętności zawodowej osób zajmujących się pomaganiem rodzinom.

Realizacja założonych celów będzie prowadzona w formie działań, których wybór zostanie poprzedzony szczegółową analizą sytuacji danej rodziny. Podstawowym narzędziem służącym do diagnozy jest wywiad środowiskowy przeprowadzony przez pracownika socjalnego. Pełna i efektywna realizacja celów założonych w programie będzie możliwa dzięki kompleksowemu spojrzeniu na rodzinę przeżywającą trudności oraz podjęciu systemowych rozwiązań przy współpracy wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami. Priorytetem naszych działań jest uznanie podmiotowości dziecka oraz jego prawa do wychowania w rodzinie lub jak najszybszego powrotu do rodziny. Harmonogram działań określa tabela nr 3.

VI. Harmonogram działań programowych

Tabela nr 3. Harmonogram działań programowych.

Cele szczegółowe	Zadania	Osoba/zespół/partnerzy/odpowiedzialni za realizację
<p>Poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków socjalnych dla rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym</p>	Szczegółowe i wieloaspektowe rozpoznanie sytuacji rodziny przeżywającej trudności	pracownik socjalny GOPS w Janowcu Kościelnym
	Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne dla rodziców	specjalista terapii uzależnień i współuzależnień w Punkcie Konsultacyjnym w Janowcu Kościelnym, pracownik socjalny GOPS w Janowcu Kościelnym, psycholog
	Opracowywanie i wdrażanie projektów i programów profilaktyczno-edukacyjnych dla rodzin i dzieci	GOPS w Janowcu Kościelnym, SOKSiR w Janowcu Kościelnym, GKRPA w Janowcu Kościelnym, Szkoła Podstawowa w Waśniewie, Zespół Szkół w Janowcu Kościelnym, stowarzyszenia
	Motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcia terapii leczenia uzależnień, podjęcia terapii korekcyjno - edukacyjnej	pracownik socjalny GOPS w Janowcu Kościelnym, GKRPA w Janowcu Kościelnym, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Nidzicy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy
	Włączenie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Rozwiązywania Przemocy w Rodzinie w rozwiązanie problemu przemocy w rodzinie	pracownik socjalny GOPS w Janowcu Kościelnym, członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego w Janowcu Kościelnym
	Kształtowanie u rodziców właściwych postaw wychowawczych zgodnych z normami i wartościami społecznymi	pracownik socjalny GOPS w Janowcu Kościelnym, asystent rodziny przy GOPS w Janowcu Kościelnym, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Nidzicy
	Udzielanie rodzinom pomocy finansowej i rzeczowej (w formie żywności, odzieży)	pracownik socjalny GOPS w Janowcu Kościelnym, osoby prywatne, organizacje pozarządowe, stowarzyszenia

	Przydzielenie rodzinom asystenta rodziny	pracownik socjalny GOPS w Janowcu Kościelnym, asystent rodziny przy GOPS w Janowcu Kościelnym, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Nidzicy
	Opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną przez asystenta we współpracy z rodziną i pracownikiem socjalnym	asystent rodziny przy GOPS w Janowcu Kościelnym, pracownik socjalny GOPS w Janowcu Kościelnym
	Udział asystenta rodziny w szkoleniach	kierownik GOPS w Janowcu Kościelnym, organizator szkolenia
	Udział pracowników socjalnych w szkoleniach dotyczących pracy z rodziną	kierownik GOPS w Janowcu Kościelnym, organizator szkolenia
Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej rodzin dysfunkcyjnych	Kierowanie rodziców z dziećmi do psychologa lub pedagoga	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Nidzicy, pedagog szkolny w Zespole Szkół w Janowcu Kościelnym
	Kierowanie dzieci ze środowisk dysfunkcyjnych na wypoczynek	Kuratorium Oświaty w Olsztynie, pracownik socjalny GOPS w Janowcu Kościelnym, Szkoła Podstawowa w Waśniewie, Zespół Szkół w Janowcu Kościelnym
	Objęcie dzieci indywidualną terapią psychologiczno-pedagogiczną	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Nidzicy
	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej	Urząd Gminy w Janowcu Kościelnym, GOPS w Janowcu Kościelnym, PCPR w Nidzicy
	Monitoring sytuacji rodzin zagrożonych dysfunkcjami/rodzin dysfunkcyjnych	pracownik socjalny GOPS w Janowcu Kościelnym, asystent rodziny przy GOPS w Janowcu Kościelnym, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Nidzicy
Umożliwienie powrotu dzieciom	Utrzymanie osobistych kontaktów dzieci z rodzicami, za wyjątkiem	pracownik socjalny GOPS w Janowcu Kościelnym, asystent rodziny przy GOPS w

do rodzin biologicznych	przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów	Janowcu Kościelnym, PCPR w Nidzicy, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Nidzicy
	Udzielenie pomocy rodzinom biologicznym w poszukiwaniu, podejmowaniu pracy zarobkowej	pracownik socjalny GOPS w Janowcu Kościelnym, PUP w Nidzicy,
	Wsparcie finansowe rodzin dostosowane do bieżących potrzeb	GOPS w Janowcu Kościelnym, Urząd Gminy w Janowcu Kościelnym

VII. Adresaci programu i czas jego realizacji

Odbiorcami działań ujętych w Programie są rodziny zamieszkałe na terenie Gminy Janowiec Kościelny, które przejawiają problemy opiekuńczo-wychowawcze, zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej oraz takie, które wyrażają chęć współpracy na rzecz odzyskania opieki nad dziećmi, a tym samym ich powrotu do domu rodzinnego.

Realizacja gminnego programu wspierania rodziny została zaplanowana na lata 2016 – 2018. Jest on dokumentem otwartym, może podlegać okresowej weryfikacji, modyfikacji i uzupełnieniu.

VIII. Ewaluacja i monitoring programu

Ewaluacja programu będzie oparta na gromadzeniu, analizie i interpretacji danych. Zostaną one pozyskane poprzez bezpośrednią rozmowę, obserwację lub telefoniczny kontakt z członkami rodzin, asystentem rodziny, opiekunami pieczy zastępczej, środowiskiem sąsiedzkiem, pracownikami instytucjonalnych form pomocy rodzinie.

Wskaźniki osiągnięcia poszczególnych celów szczegółowych:

1. liczba rodzin wymagających wsparcia
2. liczba udzielonych porad przez specjalistów
3. liczba realizowanych projektów i programów profilaktyczno-edukacyjnych dla rodzin i dzieci
4. liczba osób uzależnionych, skierowanych na leczenie
5. liczba osób uzależnionych, które podjęły leczenie
6. liczba rodzin, którym przydzielono asystenta rodziny
7. udział asystentów rodziny w szkoleniach podnoszących ich kwalifikacje
8. udział pracowników socjalnych w szkoleniach dotyczących pracy z rodziną
9. liczba dzieci objętych terapią psychologiczno – pedagogiczną
10. liczba dzieci, którym zapewniono udział w zajęciach edukacyjnych, w tym z elementami

przeciwdziałania uzależnieniom, połączonych z wypoczynkiem

11. liczba rodziców utrzymujących kontakty z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej

12. liczba osób, które podjęły zatrudnienie

13. liczba rodzin, które otrzymały wsparcie finansowe lub rzeczowe

14. liczba dzieci, którym opłacono dożywianie w szkole

15. liczba rodzin, które nabyły podstawy prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego

16. liczba dzieci, które powróciły do rodziny naturalnej.

Uzyskane dane pozwolą na ocenę wartości programu oraz pomogą w dalszym planowaniu, realizacji i rozwoju jego działań. Ewaluacja będzie miała charakter usprawniający i wskazujący kierunki ewentualnych zmian w zapisach programowych. Pozwoli na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń oraz sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizację.

IX. Źródła finansowania programu

Źródła finansowania zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016-2018 mogą być środki finansowe pochodzące:

1. z budżetu gminy,
2. z budżetu państwa,
3. z funduszy zewnętrznych, w tym: rządowych, pozarządowych, programów celowych i funduszy unijnych.

X. Sposób kontroli realizacji programu

1. W terminie do dnia 31 marca każdego roku będzie składana informacja dla Rady Gminy Janowiec Kościelny z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.
2. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zakończenie

Przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyznaczają dwa zasadnicze obszary działań. Pierwszym z nich jest położenie nacisku na utrzymanie dzieci w naturalnym środowisku, drugim jest zapewnienie sprawnego funkcjonowania systemu pieczy zastępczej w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.